

การศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงาน
ตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา:
การประยุกต์ใช้แนวคิด CONSEQUENTIAL VALIDITY
A STUDY OF INTEGRITY AND TRANSPARENCY ASSESSMENT OF SCHOOL
LEVEL: AN APPLICATION OF CONSEQUENTIAL VALIDITY CONCEPT

ธัญญา สุปโคกลง¹ ธัญรัตน์ ชิดไธสง²
Thananya Subkhoksung, Thanyarat Chidthaisong

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิด Consequential validity 4 ด้าน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ ความมีประโยชน์ ผลกระทบ และการตัดสินใจเชิงนโยบาย โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการตรวจสอบความตรงของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 340 คน ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา และได้รับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส จำนวน 21 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ตารางวิเคราะห์เชิงตรรกะ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.8 มีตำแหน่งครู ร้อยละ 84.4 อายุราชการมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 35.6 และปฏิบัติงานด้านบริหารทั่วไป ร้อยละ 42.10 ผลการศึกษาการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้แนวคิด Consequential validity โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านความน่าเชื่อถืออยู่ในระดับมาก กลุ่มเป้าหมายเกิดความตระหนักและพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานภายใต้กรอบของคุณธรรมและความโปร่งใส ด้านความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมาก กลุ่มเป้าหมายนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนางาน มุ่งปฏิบัติหน้าที่ที่แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ ความสุจริต รับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน ด้านผลกระทบ อยู่ในระดับมาก

Received: 2020-10-01 Revised: 2020-11-14 Accepted: 2020-11-15

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Graduate school Nakhon Ratchasima Rajabhat University. E-mail: manit.a@nrru.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

กลุ่มเป้าหมายปฏิบัติงานโดยยึดระเบียบ กฎหมาย เป็นกรอบการทำงาน มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานโดยคำนึงถึงกฎ ระเบียบ ส่วนด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย กลุ่มเป้าหมาย มีการกำหนดนโยบายในการทำงานตามกรอบการปฏิบัติงานเดิม ไม่ได้นำแนวคิดการปฏิบัติงานตามโครงการมาใช้อย่างชัดเจนในระดับนโยบาย

คำสำคัญ (Keywords): ผลต่อเนื่องที่ตามมา; การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส; โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา

Abstract

This purposes of research to study the results of the evaluation of moral and transparency on the implementation of the project to strengthen moral, ethics and good governance at the school level. By applying the concept Consequential validity the consisted of reliability, Usefulness, of impact, policy decisions. The research group consisted of 340 administrators, teachers and educational personnel in educational institutions who participated in the project of building moral, ethics and good governance at the school level. In addition, 21 schools were assessed for merit and transparency using a specific selection method. Research tools include questionnaires, logical framework. Semi-project interview form And field note were analyzed using descriptive statistics. And analysis of descriptive analysis. The research results were found that. The research group consisted were female, 68.8%, with teacher positions, 84.4%, civil service age more than 20 years, 35.6%, general administrative work 42.10%. Study results of moral and transparency in the implementation of the moral and ethical building project and good governance at the educational institution level By applying the concept Consequential validity the consisted of reliability of overall and each aspect is at a high level in every aspect. The mean is descending as follows: The target group creates awareness and develops oneself to work within the framework of morality and transparency. The benefit is useful at a high level. The target group uses the evaluation results in job development and focus on duties that demonstrate integrity honesty responsibility and discipline for work. The effect was at a high level. The target group operates by adhering to legal rules as a framework. There has been a change in working methods with due regard to rules and regulations, as well as policy decisions. The target group abides by the policy of working according to the original framework.

They did not clearly enforce the project implementation concepts at the policy level.

Keywords: Consequential validity; Integrity and transparency assessment, Project to strengthen moral ethics and good governance at the school level

บทนำ (Introduction)

ความโปร่งใสเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจและมีความสำคัญต่อการดำเนินงานภาครัฐเป็นอย่างมาก เห็นได้จากภายหลังของวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ประเทศไทยเน้นการพัฒนากระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล ซึ่งความโปร่งใสเป็น 1 ใน 6 หลักของการมีธรรมาภิบาล และให้มีการบังคับใช้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากภาคประชาชน รวมถึงการตรวจสอบอำนาจรัฐโดยภาคประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแผนแม่บทย่อยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561 : 80) จากประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เรื่องของความโปร่งใสประเทศไทยได้ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องยาวนานทั้งส่วนราชการหรือแม้แต่เอกชน ไม่ว่าจะเป็นความโปร่งใสในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ความโปร่งใสของการสรรหาบุคคลเข้าสู่ตำแหน่ง การไม่ยกยอกทรัพย์สิน การไม่เรียกรับเงินหรือผลประโยชน์อื่นในการปฏิบัติงาน เป็นต้น องค์กรภาครัฐให้การตอบรับและตื่นตัวต่อเรื่องความโปร่งใสเป็นอย่างมาก ทุกภาคส่วนได้เริ่มผลักดันและพยายามแก้ปัญหาอย่างจริงจัง ทั้งในแง่ของการกำหนดอัตราโทษทางกฎหมายและการใช้สื่อโฆษณา ทั้งนี้มุ่งหวังที่จะแก้ปัญหาและสร้างความตระหนักให้มีการทำงานด้วยความโปร่งใสอย่างยั่งยืน และเกิดเป็นค่านิยมในการรักความดี ไม่ยอมรับพฤติกรรมกรรมการทุจริตคอร์รัปชันและการโกงทุกรูปแบบ ในกลุ่มเด็กและเยาวชนได้มุ่งเน้นให้การศึกษาอย่างจริงจัง จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลางมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตและสถานศึกษาทุกแห่งในประเทศ ได้กำหนดให้มีโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยคัดเลือกสถานศึกษาในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาเข้าร่วมโครงการเพื่อยกระดับมาตรฐานความสุจริต และสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการต้องได้รับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป กำหนดประเด็นในการประเมินไว้ 5 ด้าน ได้แก่ ความโปร่งใส ความพร้อมรับผิด คุณธรรมการให้บริการของหน่วยงาน วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร และคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน เป็นการประเมินทั้งระดับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งประเมินผล

กระทบที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โครงการดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นในการรณรงค์และเสริมสร้างวัฒนธรรมขององค์กรในการต่อต้านการคอร์รัปชัน นำไปสู่การยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานให้สูงขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 8)

จากการประเมินโครงการดังกล่าว ตามมาตรฐานการประเมิน มีคำถามที่น่าสนใจว่า มาตรฐานการใช้ประโยชน์นั้นได้เกิดขึ้นจริงกับสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการมากน้อยเพียงใด สถานศึกษาได้มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานของโครงการหรือไม่ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประเมินดังกล่าวคืออะไร มีระดับมากน้อยเพียงใด คุณค่าของกระบวนการประเมินส่งเสริมความเป็นธรรมและการตัดสินใจที่ดีหรือไม่ ควรมีการปรับปรุงและปฏิบัติอย่างไร หรือควรดำเนินการต่อไปโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ Newton (2013 : 41) เกี่ยวกับ Consequential validity ที่กำหนดประเด็นสำคัญในการประเมินเชิงนโยบายไว้ 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติการวัด 2) มิติการตัดสินใจ 3) มิติผลกระทบ โดยแต่ละมิติพิจารณาจาก 1) ความเป็นวิทยาศาสตร์ 2) จริยธรรมของการประเมิน และ 3) ความถูกต้องของการประเมิน ผู้วิจัยสนใจศึกษาในประเด็นการประเมินที่เกี่ยวข้องในเชิงจริยธรรมของการประเมิน และความถูกต้องของการประเมิน ซึ่งมีความน่าสนใจมุมมองเกี่ยวกับคุณภาพและความน่าเชื่อถือของผลการประเมิน กับประโยชน์ที่ได้จากการประเมิน รวมถึงกระบวนการตรวจสอบผลการประเมินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของนโยบายที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษารายงานการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559 : 95-96) พอสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานมี 4 ประเด็นหลัก คือ ประเด็นที่ 1 การขาดความเข้าใจใส่และความตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินของผู้รับการประเมิน ประเด็นที่ 2 การเตรียมพร้อมเพื่อรับการประเมินของสถานศึกษา ประเด็นที่ 3 การตอบแบบประเมินไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เพราะกลัวผลกระทบที่เกิดขึ้น และประเด็นที่ 4 เอกสารหลักฐานเชิงประจักษ์ที่ใช้ประกอบการอ้างอิง เป็นการจัดทำเอกสารเพื่อรับการประเมินเท่านั้น ไม่ได้เกิดจากการปฏิบัติจริงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จากคำถามที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลของการประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษาในครั้งนี้เพื่อหาคำตอบอย่างเป็นระบบ โดยพบว่า แนวคิดของ Consequential validity เป็นแนวคิดที่กล่าวถึงผลของการทดสอบและการประเมินว่า ผลที่ตามมาจากการทดสอบหรือการประเมิน ได้ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการทดสอบหรือวัตถุประสงค์ของการประเมินนั้น ๆ หรือไม่ โดยจะเห็นว่าผลที่ได้จากการศึกษาตามแนวคิด Consequential validity นี้มีประโยชน์ต่อการกำกับติดตามให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทดสอบหรือโครงการ ได้พัฒนาปรับปรุงตนเองในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการทดสอบหรือการประเมิน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิ

บาลระดับสถานศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 สถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 21 โรงเรียน มีผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ย 78.81 อยู่ในระดับ สูง โดยดัชนีความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงาน ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด 20.96 ส่วนดัชนีที่ได้คะแนนต่ำสุด คือ ดัชนีวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กรได้คะแนนเฉลี่ย 12.82 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3, 2560 : 12)

จากผลการประเมิน ผู้วิจัยจึงมีคำถามเกี่ยวกับประเด็นการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ว่าผลการประเมินดังกล่าวสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโครงการหรือไม่ สถานศึกษามีการนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการประเมินดังกล่าวคืออะไร ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดกลยุทธ์หรือนโยบายเพื่อขับเคลื่อนโครงการอย่างไร และเพื่อให้ได้สารสนเทศสู่การพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ตรงตามเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัดและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

เพื่อศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ระดับสถานศึกษา โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิด Consequential Validity จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความน่าเชื่อถือ (2) ด้านความมีประโยชน์ (3) ด้านผลกระทบ และ (4) ด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาการวิจัย เรื่อง การศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยการประยุกต์ใช้แนวคิด Consequential validity ผู้วิจัยมุ่งศึกษาคุณภาพของการประเมิน ตามกรอบแนวคิด ของ Newton (2013 : 41) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านความน่าเชื่อถือ (2) ด้านความมีประโยชน์ (3) ด้านผลกระทบ และ (4) ด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีแบบการตรวจสอบความตรงของข้อมูล (Data-Validation Design) แบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 วิจัยโดยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและตารางวิเคราะห์เชิงตรรกะ (Logical framework) ขั้นตอนที่ 2 วิจัยโดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกภาคสนาม โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา ด้านความน่าเชื่อถือ

ด้านความมีประโยชน์ ด้านผลกระทบ และด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 340 คน ในสถานศึกษาที่ดำเนินการโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำนวน 21 โรงเรียน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขั้นตอนที่ 1 มี 2 ประเภท คือ (1) แบบสอบถาม (2) ตารางวิเคราะห์เชิงตรรกะ รายละเอียดดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงาน ตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ระดับสถานศึกษา แบบสอบถามมี 2 ส่วน ดังนี้

2.1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ประสิทธิภาพทำงาน ภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติซึ่งเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

2.1.2 ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ระดับสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีเนื้อหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) ด้านความน่าเชื่อถือ มีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 19 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.95 ถึง 0.96 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 จำนวน 19 ข้อ (2) ด้านความมีประโยชน์ จำนวน 19 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.95 ถึง 0.96 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และ (3) ด้านผลกระทบ จำนวน 25 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.95 ถึง 0.96 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

2.2 ตารางวิเคราะห์เชิงตรรกะ (Logical framework) เป็นแบบวิเคราะห์ความสอดคล้องเป้าหมายโครงการกับนโยบายของสถานศึกษา โดยพิจารณาเชิงเหตุผลของการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาภายใต้จุดเน้น 5 ข้อ ได้แก่ ความโปร่งใส ความพร้อมรับผิด คุณธรรมการให้บริการของหน่วยงาน วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร และคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน

3. ขั้นตอนที่ 1 แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าร้อยละ (Percentage) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และตารางวิเคราะห์เชิงตรรกะ วิเคราะห์ความสอดคล้องเป้าหมายโครงการกับนโยบายของสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลรายโรงเรียน โดยการตรวจสอบรายการประเมิน (Evaluation checklist) จากเอกสารของสถานศึกษา เช่น แผนพัฒนาการศึกษา โครงการ/กิจกรรม โดยพิจารณาเชิงเหตุผลของการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาภายใต้จุดเน้น 5 ข้อ ได้แก่ ความโปร่งใส ความพร้อมรับผิด

คุณธรรมการให้บริการของหน่วยงาน วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร และคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ มี เท่ากับ 1 และ ไม่มี เท่ากับ 0

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความมีประโยชน์ ด้านผลกระทบ และด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล การวิจัยขั้นตอนที่ 2 คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา จำนวน 24 คน จากสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 6 โรงเรียน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) พิจารณาจากสถานศึกษาที่มีผลค่าเฉลี่ยรวมจากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 เป็น 3 อันดับแรกที่ต่ำสุดและสูงสุด

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยขั้นตอนที่ 2 มี 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

- 2.1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) เป็นคำถามชนิดปลายเปิดมีประเด็นคำถาม 4 ประเด็น เช่นเดียวกับขั้นตอนที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

- 2.1.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา

- 2.1.2 ตอนที่ 2 การดำเนินการตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา หลังจากได้ทราบผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

- 2.2 แบบบันทึกภาคสนาม (Field note) เป็นแบบบันทึกการสังเกตและการตรวจสอบรายการเอกสาร กำหนดประเด็นการสังเกต ได้แก่ บรรยากาศสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อม และกำหนดประเด็นการตรวจสอบเอกสารขอบข่ายงาน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

3. ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยการประยุกต์ใช้แนวคิด Consequential validity พบว่า

1. ผู้ให้ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้จาก 21 โรงเรียน พบว่า โดยภาพรวม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 68.8 ตำแหน่งครู ร้อยละ 84.4 อายุราชการมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 35.6 และปฏิบัติงานด้านบริหารทั่วไป ร้อยละ 42.10

2. การศึกษาผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา พบว่า

2.1 ด้านความน่าเชื่อถือต่อผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของสถานศึกษาตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามระเบียบและวัตถุประสงค์ของการจัดสรรอย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 4.60$, $S.D = 0.47$) รองลงมาคือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาไม่หาผลประโยชน์เพื่อตนเอง ($\bar{X} = 4.60$, $S.D = 0.44$) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาจัดทำแผนผังแสดงกระบวนการงาน ขั้นตอนระยะเวลาที่ให้บริการอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.28$, $S.D = 0.50$)

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า บุคลากรในสถานศึกษาที่มีผลการประเมินด้านความน่าเชื่อถือทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีความเชื่อถือผลของการประเมินว่าเป็นไปตามที่ปฏิบัติงานจริง เพราะสถานศึกษา มีการทำงานโดยยึดระเบียบ กฎหมาย มีการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา บริหารงาน โดยการมีส่วนร่วมของทุก และเป็นสิ่งที่บุคลากรภายในสถานศึกษาปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว เช่น การทำงานที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว การพัฒนาตนเอง การจัดซื้อจัดจ้าง

2.2 ด้านความมีประโยชน์ของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและบุคลากร ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ รัก และศรัทธาในอาชีพครู ($\bar{X} = 4.59$, $S.D = 0.45$) รองลงมาคือ บุคลากรในสถานศึกษามีความตรงต่อเวลา ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษารายงานการบริหารงบประมาณประจำปี เผยแพร่ต่อสาธารณชน ($\bar{X} = 4.20$, $S.D = 0.58$)

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า สถานศึกษาที่มีผลการประเมินด้านความมีประโยชน์กลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ไม่ได้มีการวิเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาหรือปรับปรุง การปฏิบัติงานมากนัก แต่มีการปรับการทำงานโดยยึดระเบียบกฎหมาย บริหารงาน แบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นในการทำงาน มีการรับรู้ร่วมกัน ปรับวิธีการทำงานให้เป็นระบบ จัดเก็บเอกสารให้สอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน เช่น รายงานการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษา คำสั่งมอบหมายงาน การเผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนผ่านเว็บไซต์

2.3 ด้านผลกระทบของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเบิกจ่ายเงินงบประมาณของสถานศึกษา ดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา ($\bar{X} = 4.51$, $S.D = 0.54$) รองลงมาคือ การจัดซื้อจัดจ้าง และจัดหาพัสดุของสถานศึกษา ดำเนินการอย่างถูกต้อง ตามระเบียบ ($\bar{X} = 4.49$, $S.D = 0.76$) และมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษานำระบบบัตรคิวมาใช้ในการให้บริการแก่ผู้มาติดต่อ ($\bar{X} = 3.24$, $S.D = 1.26$)

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า สถานศึกษาที่มีผลการประเมินด้านผลกระทบกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานโดยพัฒนางาน ในด้านต่าง ๆ เช่น การ

ปฏิบัติงาน ตามกฎหมาย ระเบียบอย่างเคร่งครัด มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ทำงานแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย จัดเก็บเอกสารเป็นระบบมากขึ้นเพราะการประเมินยึดเอกสารหลักฐานเชิงประจักษ์ จัดทำข้อมูลสารสนเทศเผยแพร่ และประชาชนเข้าถึงข้อมูลง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน เห็นได้จาก รายงานผลการจัดซื้อจัดจ้าง ทะเบียนคุมการจัดซื้อจัดจ้าง ทะเบียนคุมการเบิกจ่ายพัสดุ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเผยแพร่ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต มาตรการป้องกันการร้องเรียน ช่องทางสำหรับรับเรื่องร้องเรียน

2.4 ด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องเป้าหมาย โครงการก้นนโยบายสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาล ระดับสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีการกำหนดนโยบายเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามโครงการ และพบข้อสังเกตการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการเป็นการดำเนินงานที่ได้ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ ไม่ได้เกิดจากการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาตามโครงการดังกล่าว

ผลการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า สถานศึกษาที่มีผลการประเมินด้านผลกระทบกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ผู้บริหารโรงเรียนยังไม่ได้ มีการกำหนดเป็นกลยุทธ์หรือนโยบายในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้การกิจบรรลุตามเป้าหมายของโครงการแต่จะเน้นไปที่ปรับระบบการทำงานให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับประเด็นการประเมินมากขึ้น มีการวิเคราะห์กิจกรรมโครงการของโรงเรียนที่มีความสอดคล้องกันเพื่อบูรณาการร่วมกับโครงการอื่นที่อยู่ภายในโรงเรียน ลดการทำงานซ้ำซ้อน ซึ่งโครงการ ที่สถานศึกษาเข้าร่วมก็จะมีโครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีขาว โครงการเศรษฐกิจพอเพียง เห็นได้จากการกำหนดโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ด้านความน่าเชื่อถือผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ระดับมาก ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ได้รับการกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก และพัฒนาตนเองให้ปฏิบัติงานภายใต้กรอบของคุณธรรมและความโปร่งใสในการทำงาน ถือเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งช่วยในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของหน่วยงาน จากผลที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา มีผลในด้านความน่าเชื่อถือตามที่ Newton (2013 : 41) กล่าวไว้คือ การสร้างการรับรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้ถูกประเมินเชื่อมั่นในผลของการประเมิน จึงทำให้เกิดการปฏิบัติงานตรงตามรายการที่ถูกประเมิน สอดคล้องกับ Messick (1989 อ้างถึงใน Claudia, 2012 : 65) กล่าวไว้คือ การตีความผลการทดสอบ (Test interpretation) หลักฐานที่แสดงจะต้องมีความสอดคล้องกับโครงสร้างของการวัดที่ได้กำหนดไว้

ซึ่งจากการประเมินครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายมีความเชื่อถือต่อผลการประเมิน เนื่องจากการประเมินจากสิ่งที่ปฏิบัติอยู่แล้ว

2. ด้านความมีประโยชน์ ผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ระดับมาก ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ และมีวินัยในการทำงาน จากผลที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในโครงการ เห็นถึงการนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ โดยตั้งเป้าหมายในการทำงานทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา มุ่งปฏิบัติหน้าที่ที่แสดงถึงความซื่อสัตย์ ความสุจริต รับผิดชอบ และมีวินัยในการทำงาน ซึ่งหากหน่วยงานมีการนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการทำงานก็จะช่วยป้องกันและปรามปรามการทุจริต และยังสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐอีกด้วย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563 : 110) กล่าวไว้คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีผลการประเมินเพิ่มขึ้น เนื่องจากได้นำข้อสังเกตจากการประเมินที่ผ่านมาไปปรับปรุงจุดอ่อนและพัฒนาจุดเด่น ให้มีความเข้มแข็งขึ้น สอดคล้องกับ Beran and Rokosh (2009 : 497-511) ที่กล่าวว่า การประเมินเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนและเป็นการแสดงถึงประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนของครู

3. ด้านผลกระทบ ผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ระดับมาก ผลกระทบที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงหน่วยงานมีการปฏิบัติงานที่ยึดกฎหมาย ระเบียบ เผยแพร่ผลการปฏิบัติงานอย่างตรงไปตรงมา ปฏิบัติงานภายใต้กรอบของคุณธรรมและความโปร่งใสในการทำงาน มีมาตรการป้องกันการร้องเรียนรวมทั้งมีการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Newton (2013 : 41) ได้กล่าวไว้คือ ผลกระทบที่เกิดจากการประเมินมีทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมทั้งอาจเกิดผลกระทบที่ไม่ได้คาดหวัง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Messick (1989 อ้างถึงใน Claudia, 2012 : 65) กล่าวไว้คือ การตีความผลการทดสอบและการนำผลการทดสอบไปใช้ จะทำให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ

4. ด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย ผลของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก ผลการประเมินไม่มีผลต่อการตัดสินใจเชิงนโยบาย ทั้งนี้พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีการกำหนดเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการที่ตั้งไว้ มีเพียงการปรับวิธีการทำงานให้เป็นระบบ สอดคล้องกับการประเมินมากขึ้น เนื่องจากผลการประเมินไม่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่ได้กำหนดนโยบายหรือภาระงานที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายโครงการ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 : 72) กล่าวไว้คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่มีการนำผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามาใช้

ในการกำหนดนโยบาย หรือภาระหน้าที่ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบางแห่งไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินเท่าที่ควรจากผลที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา มีผลในด้านการตัดสินใจเชิงนโยบายตามที่ Newton (2013 : 41) กล่าวไว้คือ ความถูกต้องของการประเมินนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนา ซึ่งหากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน ก็จะก่อให้เกิดการปฏิบัติอยู่เป็นประจำและต่อเนื่อง เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียนและกลุ่มคนอื่น ๆ รอบข้าง และยังเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการเสริมสร้างคุณลักษณะสุจริตของคนในชาติได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากข้อค้นพบที่พบว่า Consequential validity ของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของสถานศึกษาตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา ด้านความน่าเชื่อถือ ความมีประโยชน์ และผลกระทบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในการนำแนวคิดสู่การประยุกต์ใช้ให้เกิดผลในการปฏิบัติต่อไป ควรมีการวิเคราะห์และประเมินตามกลุ่มงานหลักของสถานศึกษา อันได้แก่ งานบริหารทั่วไป งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานวิชาการ โดยประเมินวิเคราะห์ตามเป้าหมายโครงการ อันได้แก่ ความโปร่งใส ความพร้อมรับผิด คุณธรรมการให้บริการของหน่วยงาน วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร และคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน

1.2 จากข้อค้นพบที่พบว่า Consequential validity ของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของสถานศึกษาตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา ด้านการตัดสินใจเชิงนโยบายอยู่ในระดับต่ำมากในการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและไม่พบในการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดทำนโยบายครอบคลุมการดำเนินงานตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลระดับสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และมีระบบวัฒนธรรมการทำงานที่โปร่งใส ตรวจสอบ เชื่อถือได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวคิดของ Consequential validity ไปใช้ในการประเมินการทดสอบในชั้นเรียน หรือ การทดสอบในระดับสถานศึกษา เนื่องจากในการศึกษาค้นคว้าวิจัยยังไม่พบว่ามี การศึกษา Consequential validity ของการทดสอบในระดับดังกล่าว เพื่อให้เกิดสารสนเทศจากการทดสอบว่า ผลที่เกิดขึ้นตามมาบรรลุเป้าหมายของการทดสอบหรือไม่อย่างไร

2.2 ควรนำแนวคิดของ Consequential validity ไปใช้ในการประเมินเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการของสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นว่า หลังจากได้รับการประเมินผลโครงการแล้ว ส่งผลให้ผู้รับผิดชอบโครงการได้พัฒนาโครงการจากสารสนเทศในการประเมินที่ได้รับหรือไม่ หรือมีการนำผลจากการประเมินไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายรับรู้สารสนเทศจากการประเมินโครงการตลอดจนการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาตนเองตามเป้าหมายของโครงการอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง (References)

คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580)** กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. (2560). **รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559.**[เอกสารอัดสำเนา]

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). **มาตรฐานโรงเรียนสุจริต.** กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.

_____. (2559). **รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2559 โครงการโรงเรียนสุจริต.** กรุงเทพมหานคร : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

_____. (2561). **รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561.** กรุงเทพมหานคร : อักษรไทย.

_____. (2563). **รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออนไลน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.** กรุงเทพมหานคร : มาตาการพิมพ์.

Beran, T. N. & Rokosh, J. L. (2009). The consequential validity of student ratings: What do Instructors really think?. **The Alberta Journal of Educational Research**, 55(4), 497-511.

Este, C. D. (2012). New views of validity in language testing. **EL.LE**, 2(3), 61-76.

Kane, M. T. (2013). Validating the interpretations and uses of test scores. **Journal of Educational Measurement**, 50(1), 1-73.

Newton, P. E. (2013). Does it matter what 'validity' means?. **Department of Education**, 4(11), 1-42.